

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА»

Ступінь освіти	<u>Третій (освітньо-науковий)</u>
Освітньо-наукова програма	Економіка
Тривалість викладання	7 чверть
Заняття:	
Лекції	3 год на тиждень
Практичні	2 год на тиждень
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає

Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Консультації:

за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації

Інформація про викладачів:

Вагонова Олександра Григорівна (лекції, практика)	д-р економ. наук, проф., зав. каф.
Персональна сторінка	https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/vagonova/index.php
Е-пошта:	Voh@nmu.one

1. Анотація до курсу

У сучасних умовах трансформації економіки України особливої актуальності набуває визначення стану підприємства як за прямими так і за непрямими ознаками, забезпечення прийняття підприємствами ефективних стратегічних рішень в умовах недосконалої конкуренції. Мета економічної діагностики полягає у формуванні бази даних для прийняття тактичних та стратегічних рішень щодо покращення стану підприємства та його ринкових позицій. Своєчасна економічна оцінка стану суб'єкту економічної діяльності дозволяє запобігти появі кризових явищ, а проведення діагностики систематично відкриває для підприємства новий спектр можливостей. У зв'язку з цим виникає необхідність формувати професійні компетентності щодо економічної діагностики організацій та установ, розробки заходів щодо покращення стану підприємства та його положення на ринку. Цим вимогам відповідає дисципліна «Економічна діагностика», яка вивчає процес визначення стану підприємства як економічної організації через кількісні параметри та якісні характеристики його функціонування.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів професійних компетентностей щодо економічної діагностики та оцінювання результатів економічної діяльності суб'єктів господарювання.

Завдання курсу:

- розкриття теоретико-методологічної сутності економічної діагностики суб'єктів економічної діяльності;
- формування практичних вмінь щодо застосування традиційних способів обробки економічної інформації в діагностиці суб'єктів економічної діяльності та використання методики факторного аналізу;
- формування теоретичних знань та практичних вмінь щодо діагностики конкурентоспроможності суб'єктів економічної діяльності
- формування теоретичних знань та практичних вмінь щодо діагностики виробничого потенціалу суб'єктів економічної діяльності;
- формування теоретичних знань та практичних вмінь щодо діагностики економічної безпеки.

3. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

- використовувати базові та спеціальні знання з економіки й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу при проведенні економічної діагностики;
- використовувати базові та спеціальні знання з економіки й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу при застосуванні традиційних способів обробки економічної інформації;
- використовувати базові та спеціальні знання з економіки й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу при проведенні факторного аналізу;
- використовувати базові та спеціальні знання з економіки й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу при діагностиці конкурентоспроможності суб'єктів економічної діяльності;
- використовувати базові та спеціальні знання з економіки й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу при діагностиці виробничого потенціалу суб'єктів економічної діяльності;
- використовувати базові та спеціальні знання з економіки й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу при проведенні управлінської діагностики;
- демонструвати вміння оцінювання результатів діяльності суб'єктів економічної діяльності;
- демонструвати вміння оцінювання діяльності суб'єктів економічної діяльності з урахуванням ризиків при діагностиці економічної безпеки.

4. Структура курсу

Лекції

Тема 1. Сутність та значення економічної діагностики суб'єктів економічної діяльності

Сутність та види економічної діагностики. Зміст, завдання, функції, основні засади, методичне підґрунтя. Зв'язок економічної діагностики з іншими економічними науками.

Тема 2. Метод та методика економічної діагностики суб'єктів економічної діяльності

Метод та його характерні риси, системний підхід, методика комплексного аналізу. Розробка системи взаємопов'язаних аналітичних показників. Групування показників за класифікаційними ознаками та систематизація аналітичних показників.

Тема 3. Традиційні способи обробки економічної інформації в діагностиці суб'єктів економічної діяльності

Спосіб порівняння: сутність, типи, способи приведення показників до спільномірного вигляду. Використання відносних та середніх величин. Спосіб групування інформації та балансовий спосіб. Способи табличного та графічного відображення аналітичних даних.

Тема 4. Методика факторного аналізу.

Поняття, типи та задачі факторного аналізу, класифікація факторів, основні способи систематизації у детермінованому та стохастичному аналізі. Детерміноване моделювання та перетворення факторних систем. Основні типи факторних моделей та способи їх перетворення.

Тема 5. Методичні підходи до виміру впливу факторів у детермінованому аналізі, вияву та підрахунку резервів

Спосіб ланцюгових підстав: сутність та правила використання. Індексний метод. Способи абсолютних та відносних різниць. Спосіб пропорційного ділення та дольової частки. Інтегральний спосіб. Основні засади організації пошуку та розрахунку господарських резервів. Методика визначення та обґрунтування величини резервів.

Тема 6. Діагностика конкурентоспроможності суб'єктів економічної діяльності

Теоретичні підходи у визначенні змісту конкурентоспроможності. Методичні підходи щодо діагностики конкурентоспроможності. Проблеми формування організаційно-економічного механізму системи управління конкурентоспроможністю суб'єктів економічної діяльності.

Тема 7. Діагностика виробничого потенціалу суб'єктів економічної діяльності

Теоретичні підходи до визначення змісту і складових виробничого потенціалу суб'єкту господарювання. Методичні підходи до аналізу і оцінки виробничого потенціалу суб'єктів економічної діяльності. Шляхи нарощування виробничого потенціалу суб'єкту господарювання.

Тема 8. Управлінська діагностика

Сутність управлінської діагностики та організація її проведення. Діагностика структури управління та якості управлінських рішень. Оцінка зв'язків підприємства із зовнішнім середовищем. Оцінка загальних результатів діяльності суб'єктів економічної діяльності.

Тема 9. Діагностика економічної безпеки

Економічна безпека підприємства: сутність, основи оцінки. Методичний апарат діагностування економічної безпеки. Антикризове управління і економічна безпека суб'єктів економічної діяльності.

Практичні заняття

Основні засади та методичне підґрунтя економічної діагностики суб'єктів економічної діяльності

Групування та систематизація аналітичних показників.

Способи досягнення спільномірності показників. Використання способу порівняння.

Аналіз рядів динаміки аналітичних показників економічної діяльності.

Застосування методичних підходів до виміру впливу факторів у детермінованому факторному аналізі та підрахунку господарських резервів.

Застосування методичних підходів до діагностики конкурентоспроможності суб'єктів економічної діяльності.

Оцінка загальних результатів діяльності суб'єктів економічної діяльності.

Застосування методичного апарату діагностування економічної безпеки.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Технічні засоби навчання.

Програмні продукти Zoom, Teams.

Дистанційна платформа Moodle.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Практичні роботи приймаються за контрольними запитаннями до кожної з роботи.

Індивідуальні завдання та контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентності характеристики, визначені Національною рамкою кваліфікації (НРК) для рівня вищої освіти – доктора філософії.

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

Рівень, рейтингова шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий, 90–100,	Здобувач має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень	Здобувач самостійно розв'язує різними способами стандартні,

відмінно	теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь здобувача відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних та індивідуальних робіт здобувач дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 82-89; 74-81; дуже добре, добре	Здобувач знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Здобувач може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Здобувач самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 64-73, 60-63 задовільно, посередньо	Здобувач відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Здобувач може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 0-59, незадовільно	Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями	Здобувач знає умовні позначення та вміє розрізняти основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на

	про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Здобувач знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.
--	---	---

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується стандартом організації "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка".

http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача особисто. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Волкова Н.А., Подвальна Н.Е., Семенова К.Д. Економічний аналіз: навч. посіб. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.

2. Економічна діагностика: підручник / В.Л. Дикань, І.В. Токмакова, В.О. Овчиннікова та ін. – Харків : УкрДУЗТ, 2022. 285 с.
3. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Економічна діагностика: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2021. 164с.
4. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л.Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 768 с.
5. Інформаційні та звітні дані акціонерних товариств, представлені на сайті Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: www.smida.gov.ua
6. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика.: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2017. 456 с.
7. Мулик Т. О., Організація діагностики діяльності підприємства та його бізнес-процесів: теоретико-методичні підходи. Modern Economics. 2019. № 17(2019). С. 158-164. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V17\(2019\)-25](https://doi.org/10.31521/modecon.V17(2019)-25).
8. Паршин Ю.І., Паршина О.А. Основи економічного аналізу: навч. Посібник. Дніпро: «ФОП Дробязко С.І.». 2020. 180 с.
9. Стрільчук Р.М., Кривов'язюк І.В., Кривов'язюк Б.І. (2019) Економічна діагностика діяльності промислового підприємства: теорія, методика та практика реалізації. *Вісник ХДУ Серія Економічні науки*. 2019. № 33. С130-137.
10. Сотник, А., & Бірюченко, С. (2023). Бізнес-діагностика комерційної діяльності промислового підприємства. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-88>
11. Petro Kulikov, Oleksandr Aziukovskyi, Oleksandra Vahonova, Olena Bondar, Lyudmila Akimova and Oleksandr Akimov (2022). Post-war Economy of Ukraine: Innovation and Investment Development Project. *Повоєнна економіка України: проект інноваційного та інвестиційного розвитку. Economic Affairs*, Vol. 67, No. 05, pp. 943-959, December 2022. <https://economicaffairs.co.in/Journal/abstract/id/NTY4MA> (Scopus)